

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **I. P., X. B., F.**, zastúpeného JUDr. P. V., advokátom, Š., N., proti žalovanému: **Ing. A. R. – M., K. N.**, IČO: X., zastúpenému JUDr. J. P., advokátom, R., D. K., **o zaplatenie 920 000,- Sk s príslušenstvom**, vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 44Cb/1398/1993, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Obdo/106/2006-228 zo dňa 18. marca 2008, právoplatného dňa 23. mája 2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd prvého stupňa, rozsudkom č. k. 44Cb/1398/1993-180 zo dňa 13. februára 2006, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 920 000,- Sk spolu s 5% úrokom z omeškania ročne od 20. 12. 1993 do zaplatenia. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP tak, že k ich náhrade zaviazal neúspešného žalovaného v sume 82.890,- Sk voči úspešnému žalobcovi. Na predmetnú vec aplikoval ustanovenia § 79 ods. 1, § 82, § 211 ods. 1, § 225 ods. 1, ods. 2, § 231 ods. 1, ods. 2, § 276 ods. 1 a § 340 ods. 1 zákona č. 101/1963 Zb. o právnych vzťahoch v medzinárodnom obchodnom styku /Zákonník medzinárodného obchodu/ (ďalej len „zákon č. 101/1963 Zb.“) a potvrdzujúci výrok odôvodnil zistením, že medzi účastníkmi vznikol vzťah

z medzinárodného obchodného styku na základe objednávky zo dňa 29. 11. 1990, podľa ktorej objednal žalovaný u žalobcu, v súlade s objednávkou č. 1109/4694/90/PPP zo dňa 29. 10. 1990 Výskumného ústavu spojov P. (ďalej len „VÚS“), dodávku 36 ks mikropočítačov P. 2 od firmy P. I. za dohodnutú cenu 95 000,- Kčs a 1 komplet. Následne došlo dňa 10. 12. 1990 medzi účastníkmi k uzavretiu zmluvy na dodávku 36 ks mikropočítačov podľa špecifikácie VÚS. Dodávka mikropočítačov bola zrealizovaná dňa 15. 12. 1990, žalovaným bola riadne preclená a odoslaná na miesto určenia – Okresnú správu spojov Ž.. Po splnení dodávky VÚS zaplatil žalovanému kúpnu cenu. Na základe týchto skutočností p. P., ako zástupca firmy P. I., faxom zo dňa 28. 02. 1991 oznámil žalovanému, aby kúpnu cenu obratom zaplatil firme T., N. – p. J. T.. Uvedenú firmu poveril prevzatím kúpnej ceny v sume 3 420 000,- Kčs. Žalovaný zaplatil firme T. – J. T. z kúpnej ceny 1 500 000,- Sk a na účet vedený v Slovenskej sporiteľni v Ž. dvakrát po 500.000,- Sk podľa uznania dlhu zo dňa 18. 08. 1993. Žalovaný nepopieral záväzkový vzťah medzi pôvodným žalobcom. Súd prvého stupňa vzhliadol nespornosť vzniku záväzkového vzťahu, odovzdanie dodávky žalovanému ako kupujúcemu v zmysle § 276 ods. 1 zákona č. 101/1963 Zb., čím vznikla žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi kúpnu cenu. Uzavrel, že zo strany žalovaného došlo k čiastočnému splneniu záväzku v sume 2 500 000,- Sk, žalovaný má preto povinnosť doplatiť žalobcovi kúpnu cenu v sume 920 000,- Sk. Prvostupňový súd zdôraznil, že medzi účastníkmi zostala sporná námietka premlčania vznesená žalovaným z dôvodu neuplatnenia práva v premlčacej dobe a aj v súvislosti so vstupom p. I. P. do konania namiesto pôvodného žalobcu. Žalovaný dôvodil, že až podaním dôjdeným súdu dňa 06. 10. 2003 si p. P. uplatnil nárok voči nemu. Súd prvého stupňa nezdieľal tento názor žalovaného. Uviedol, že v danom prípade určil spôsob a čas (obratom) plnenia žalobca faxom zo dňa 28. 02. 1991. Keďže obratom znamená ihneď, t. j. nasledujúci deň 01. 03. 1991, od tohto dňa začala plynúť trojročná premlčacia doba, ktorá uplynula 01. 03. 1994. Nakoľko si žalobca uplatnil svoje právo dňa 20. 12. 1993, tzn. včas, vyhodnotil žalovaným vznesenú námietku premlčania za nedôvodnú. Jej nedôvodnosť videl aj v tom, že žalovaný uznal žalobcovi právo na zaplatenie kúpnej ceny a záväzok začal čiastočne plniť, a tým začala podľa § 94 ods. 1, 2 zákona č. 101/1963 Zb. plynúť nová premlčacia doba. Za neopodstatnenú označil aj námietku premlčania uplatnenú žalovaným voči p. P. (súčasnému žalobcovi). Dôvodil tým, že na základe zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 29. 05. 1997 postúpil pôvodný žalobca svoju pohľadávku p. P., ktorú mal voči žalovanému, čím stratil spôsobilosť byť účastníkom konania. Na margo toho poznamenal, že v prípade tzv. singulárnej sukcesie dochádza bez ďalšieho k procesnému nástupníctvu a na nadobúdateľa prechádzajú všetky práva spojené

s predmetom tejto sukcesie, teda aj procesné práva. So spochybnením platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky žalovaným z dôvodu je antيداتوانيا, sa súd prvého stupňa vypořiadal tak, že dôkaz navrhovaný žalovaným (predloženie originálu zmluvy) nevykonal, pretože mal za to, že len samotné predloženie originálu zmluvy nie je dostatočným vierohodným dôkazným prostriedkom preukazujúcim dátum jej uzavretia. Dodal, že žalovaný svoju domnienku o antيداتوانيا zmluvy ničím nepreukázal. Záverom sa prvostupňový súd vysporiadal aj so žalovaného námietkou o nepresnej špecifikácii pohľadávky v zmluve. Vyhodnotil ju ako nedôvodnú s poukazom na to, že v zmluve o postúpení pohľadávky zo dňa 29. 05. 1997 je pohľadávka dostatočne identifikovaná čo do dôvodu a výšky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, na odvolanie žalovaného, rozsudkom č. k. 1Obo/106/2006-228 zo dňa 18. marca 2008, právoplatného dňa 23. mája 2008, potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 OSP a vo výroku vyslovil, že dovolanie prípúšťa. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 a § 224 ods. 1 OSP tak, že k ich náhrade v sume 43 148,- Sk žalobcovi zaviazal neúspešného žalovaného. V odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku sa zaoberal oboma dôvodmi odvolania. Na margo prvého dôvodu odvolania, ktorého podstatou bolo tvrdenie žalovaného, že so žalobcom uzavrel dohodu o tom, že zaplatením sumy 1 000 000.- Sk je ich vzájomný vzťah vysporiadaný, odvolací súd uviedol, že sa stotožňuje s názorom prvostupňového súdu, že toto tvrdenie žalovaného, popierané žalobcom, žalovaný v konaní nepreukázal. K druhému odvolaciemu dôvodu týkajúcejmu sa námietky žalovaného, že zmluva o postúpení pohľadávky uzavretá dňa 29. 05. 1997 bola antيداتوانيا, a nový žalobca nesplnil povinnosť preukázať túto skutočnosť originálom zmluvy, lebo postupca si nesplnil povinnosť oznámiť dlžníkovi postúpenie pohľadávky, odvolací súd skonštatoval, že žalovaný sa už nemôže domáhať vykonania nového dôkazu, a to znaleckým dokazovaním preveriť dátum uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávky, pretože vo veci už bolo ukončené dokazovanie a účastníci boli riadne poučení podľa § 120 ods. 4 OSP. Poznamenal, že žalovaný mohol tento dôkaz navrhnúť do skončenia dokazovania aj za situácie, že v konaní originál tejto zmluvy predložený nebol. V súvislosti s námietkou žalovaného o nesplnení si povinnosti postupcu oznámiť dlžníkovi postúpenie pohľadávky, odvolací súd síce dal za pravdu žalovanému, že v danom prípade pôvodný veriteľ neoznámil žalovanému postúpenie pohľadávky, avšak postupník (nový veriteľ) preukázal postúpenie pohľadávky zmluvou o postúpení pohľadávky zo dňa 29. 05. 1997 v písomnej forme. Preukázaním postúpenia pohľadávky vznikli právne účinky postúpenia aj voči žalovanému (dlžníkovi) a jeho povinnosť plniť novému veriteľovi.

Upriamením pozornosti na ustanovenie § 111 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého zmena v osobe veriteľa alebo dlžníka nemá vplyv na plynutie premlčacej lehoty, ozrejmil, že ak dôjde k zmene v subjekte právneho vzťahu, nemá to vplyv na plynutie premlčacej doby, a v konkrétnom prípade nie je sporné, že pôvodný veriteľ si svoje právo uplatnil včas. Odkazom na ustanovenie § 112 Občianskeho zákonníka taktiež vyslovil nespornosť postúpenia pohľadávky v priebehu konania, o čom svedčí zmluva o postúpení pohľadávky zo dňa 29. 05. 1997. Aplikujúc ustanovenie § 92 ods. 2 OSP na daný prípad, odvolací súd konštatoval, že pôvodný veriteľ zanikol výmazom z obchodného registra ku dňu 11. 05. 1998 bez právneho nástupcu a nový veriteľ až po uplynutí piatich rokov navrhol súdu postup podľa § 92 ods. 2 OSP. K názoru žalovaného, že právo nového žalobcu sa premlčalo vzhľadom na zistený skutkový stav, podľa ktorého k postúpeniu pohľadávky došlo dňa 29. 05. 1997 zmluvou o postúpení pohľadávky a návrh podľa § 92 ods. 2 OSP bol podaný žalobcom až dňa 06. 10. 2003, teda až po uplynutí premlčacej lehoty, odvolací súd zaujal stanovisko, ktorého podstatou je, že ustanovenie § 55 OSP, pojednávajúce o zákonných a sudcovských lehotách, neurčuje lehotu na postup podľa § 92 ods. 2, 3 OSP a ani Občiansky súdny poriadok v § 92 ods. 2 neurčuje, kedy má tak urobiť. V zmysle uvedeného preto odvolací súd objasnil, že na postup podľa § 92 ods. 2, 3 OSP sa nevzťahuje premlčacia lehota a nový veriteľ môže takýto návrh podať kedykoľvek. Z uvedených dôvodov preto rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil. Na návrh žalovaného odvolací súd súčasne pripustil dovolanie na zodpovedanie otázky, či vstup nového veriteľa do konania a jeho právo na zaplatenie už postupcom uplatnenej pohľadávky podlieha plynutiu premlčacej lehoty podľa občianskeho, prípadne obchodného práva, a ktorej počiatok určuje dohoda o postúpení pohľadávky.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný v zákonom stanovenej lehote dovolanie navrhujúc jeho zrušenie a vrátenie veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil odkazom na ustanovenia § 236 ods. 1 a § 238 ods. 3 OSP. Dovolací dôvod vzhliadol v ustanovení § 241 ods. 2 písm. c) OSP /rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci/ a § 241 ods. 2 písm. a) OSP /v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 OSP/ v nadväznosti na § 237 písm. f) OSP /žalovanému, ako účastníkovi konania, sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom/. Ozrejmil výklad problematiky premlčania v občianskom a obchodnom práve. Opodstatnenosť dovolacieho dôvodu vyvodil z § 241 ods. 2 písm. c) OSP tvrdiac, že pôvodný žalobca zanikol výmazom z obchodného registra ku dňu 11. 05. 1998 bez právneho nástupcu, a preto nemohol po tomto dni účinne podať návrh podľa § 92 ods. 2 OSP, nakoľko zánikom žalobcu zanikli

všetky splnomocnenia, ktoré mal advokát JUDr. P. V.. Menovaný advokát teda nemohol účinne podávať žiadne procesné podania v mene pôvodného žalobcu. Tvrdil preto, že pokiaľ súd prvého stupňa a súd druhého stupňa pripustili, aby do konania namiesto pôvodného žalobcu vstúpil ten, na koho boli tieto práva prevedené podľa § 92 ods. 2 OSP, spôsobili vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Prípustnosť druhého dovolacieho dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. a) OSP v nadväznosti na § 237 písm. f) OSP, vzhliadol dovolateľ v tom, že súdmi nižších stupňov nebola zohľadnená námietka žalovaného o tom, že zmluva o postúpení pohľadávky je neplatná. Vytkol im, že sa nezaoberali skutočnosťou, že pôvodný žalobca nedoložil žiadnu listinu preukazujúcu existenciu zmluvy o postúpení pohľadávky, ani oznámenie o postúpení pohľadávky, a že do spisu bola novým žalobcom doložená iba jej neosvedčená kópia. Pochybenie prvostupňového súdu v tomto smere videl v tom, že si nevyžiadal súkromnú listinu, a preto nebolo možné navrhnúť dôkaz jej pravosti – znalecký posudok na posúdenie, či bola zmluva o postúpení pohľadávky vyhotovená dňa 29. 05. 1997 alebo až po zániku pôvodného žalobcu. Podľa jeho názoru schybil i odvolací súd, keď uvedené pochybenie súdu prvého stupňa nevytkol.

Dovolateľ sám, t. j. nie prostredníctvom právneho zástupcu, zaslal dodatky k dovolaniu dňa 24. 06. 2008. Podaním zo dňa 25. 06. 2008 doručil žalovaný cestou svojho právneho zástupcu ďalšie doplnenie dôvodov dovolania. Poslednýkrát boli samotným žalovaným, nie cestou jeho právneho zástupcu, doplnené dôvody dovolania dňa 05. 03. 2009. V uvedených podaniach chronologicky zhrnul priebeh doterajšieho konania.

K dovolaniu žalovaného sa žalobca nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 OSP), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 OSP) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 OSP), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 OSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že je potrebné zrušiť rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok súdu prvého stupňa a vrátiť vec prvostupňovému súdu na ďalšie konanie preto, lebo dovolací súd v rámci svojej úradnej povinnosti zistil, že konanie pred odvolacím i prvostupňovým súdom, ako aj ich rozhodnutia, trpia vadou uvedenou v § 237 písm. b) OSP.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 OSP).

V prejednávanej veci je dovolanie prípustné v zmysle § 238 ods. 3 OSP, podľa ktorého dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Dovoláním, z dôvodov uvedených v § 237 OSP, je možné napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu bez ohľadu na jeho formu, obsah alebo povahu predmetu konania. K tomu, či rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z väd uvedených v § 237 OSP prihliada dovolací súd nielen na námietku dovolateľa, ale z úradnej povinnosti (§ 242 OSP). V danej veci bola dovolateľom namietaná vada konania v zmysle § 237 písm. f) OSP, ktorej dôvodnosť dovolaní súd nevzhladol. Dovolací súd však v rámci svojej úradnej povinnosti zistil, že dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa, vykazujú vadu konania uvedenú v § 237 písm. b) OSP, t. j. ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania.

Podľa § 237 písm. f) OSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožní účastníkovi konania realizáciu procesných práv priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom obhajenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Musí však ísť o znemožnenie realizácie konkrétnych procesných práv, ktoré by inak účastník mohol pred súdom uplatniť a z ktorých bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený. Nie je pritom rozhodujúce, či bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom v odvolacom konaní alebo v konaní pred súdom prvého stupňa. Pod postupom súdu treba rozumieť nielen postup predsedu senátu alebo senátu (samosudcu), ale aj súhrnnú faktickú činnosť iných zamestnancov súdu, ktorí vykonávajú určité úkony v rámci ich pracovnej náplne, ak táto činnosť mala za následok, že účastník nemohol uplatniť pred súdom procesné oprávnenia priznané mu zákonom. Odňatím možnosti konať pred súdom je nielen procesný postup súdu, ale aj jeho rozhodnutie, v dôsledku ktorého účastník nemôže uplatniť svoje práva napr. preto, že jeho odvolanie bolo odvolacím súdom nesprávne odmietnuté.

Vada konania vymedzená v citovanom ustanovení § 237 písm. f) OSP je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky, okrem zákonov, aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.).

Právo na súdnu ochranu, ako súčasť práva na spravodlivý proces, zahŕňa aj právo každého účastníka občianskoprávneho konania navrhovať vykonanie dôkazov v súlade s ustanovením § 120 a nasl. OSP. Dovolateľ odôvodňoval existenciu vady konania pojatej do ustanovenia § 237 písm. f) OSP tým, že súdmi nižších stupňov nebola zohľadnená jeho námietka, že zmluva o postúpení pohľadávky je neplatná. Jeho výtka smerovala k tomu, že sa nezaoberali skutočnosťou, že pôvodný žalobca nedoložil žiadnu listinu preukazujúcu existenciu zmluvy o postúpení pohľadávky, ani oznámenie o postúpení pohľadávky, a že do spisu bola novým žalobcom doložená len jej neosvedčená kópia. Nesprávnosť postupu prvostupňového súdu vzhľadom v tom, že si nevyžiadal súkromnú listinu, čím bolo žalovanému znemožnené navrhnúť dôkaz jej pravosti – znalecký posudok kvôli zisteniu, či bola zmluva o postúpení pohľadávky vyhotovená dňa 29. 05. 1997 alebo až po zániku pôvodného žalobcu. Pochybenie odvolacieho súdu v tomto smere videl v tom, že nevytkol súdu prvého stupňa tento jeho nesprávny postup. Názor odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci, že žalovaný sa už nemôže domáhať vykonania nového dôkazu - znaleckým dokazovaním preveriť dátum uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávky, nakoľko vo veci bolo dokazovanie už ukončené, pričom všetci účastníci boli riadne poučení v súlade s ustanovením § 120 ods. 4 OSP, považuje dovolací súd za správny a zákonný. Náležitým je i odôvodnenie odvolacieho súdu, že žalovaný mohlo tento dôkaz navrhnúť do skončenia dokazovania aj za situácie, že v konaní pred prvostupňovým súdom nebol predložený originál tejto zmluvy.

Z uvedených skutočností vyplýva, že v preskúmvanej veci nie je daná existencia vady konania spočívajúca v odňatí možnosti dovolateľa konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP.

Podľa § 237 písm. b) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania.

Podmienkou toho, aby niekto mohol byť účastníkom občianskeho súdneho konania, je, že musí byť na to spôsobilý. Spôsobilosťou byť účastníkom konania sa rozumie spôsobilosť subjektov mať procesné práva a povinnosti, ktoré procesné právo priznáva účastníkom konania. Ide teda o procesnú subjektivitu. Túto spôsobilosť upravuje Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 19 tak, že ju má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak ten, komu ju zákon priznáva. Vo všetkých občianskoprávných konaniach majú spôsobilosť byť účastníkom konania tí, ktorí majú všeobecnú spôsobilosť mať práva a povinnosti podľa hmotného práva, teda všeobecnú hmotnoprávnu subjektivitu. Hmotnoprávna spôsobilosť mať práva a povinnosti u fyzických osôb vzniká narodením, pričom túto spôsobilosť má i počaté dieťa za predpokladu, že sa narodí živé, a zaniká smrťou fyzickej osoby (§ 7 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka). Spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj fyzické osoby – podnikatelia podnikajúci na základe živnostenského oprávnenia podľa zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon). Fyzické osoby – podnikatelia, ktorým žalovaný bezpochyby bol v čase začatia predmetného konania, nadobúdajú spôsobilosť byť účastníkom konania svojim vznikom, t. j. dňom ohlásenia začiatku prevádzkovania živnosti živnostenskému úradu, resp. dňom začatia živnosti, ak zamýšľa prevádzkovať živnosť neskorším dňom, ako dňom ohlásenia, a tento deň výslovne uvedie v ohlásení. Zánikom živnostenského oprávnenia fyzickej osoby nedochádza však k strate spôsobilosti fyzickej osoby mať práva a povinnosti a ani k spôsobilosti byť účastníkom konania, pretože fyzická osoba zodpovedá v celom rozsahu za svoje záväzky vzniknuté pri súkromnom podnikaní. Ak po začatí konania účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania, postup súdu upravuje § 107 OSP.

Podľa § 107 ods. 1 OSP, ak účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd posúdi podľa povahy veci, či má konanie zastaviť alebo prerušiť, alebo či môže v ňom pokračovať.

Jednou z podmienok konania je spôsobilosť byť účastníkom konania, upravená v ustanovení § 19 OSP. Môže však nastať situácia, že počas konania túto spôsobilosť stratí. V takom prípade, so zreteľom na konkrétne okolnosti, súd musí posúdiť, či má konanie zastaviť, prerušiť alebo môže v ňom pokračovať. Tento postup ukladá citovaný § 107 ods. 1 OSP. Pritom konanie môže byť zastavené len v prípade, ak bráni strata spôsobilosti pokračovať v konaní. Zastavenie konania bude opodstatnené vždy, keď strata spôsobilosti účastníka je spôsobená jeho smrťou a konanie sa v dôsledku toho stane bezpredmetným (napr.

konanie o povolenie uzavrieť manželstvo). Prerušenie konania bude prichádzať do úvahy najmä vtedy, ak možno predpokladať, že prekážka odpadne. Súd môže bez prerušenia pokračovať v konaní najmä vtedy, ak je zo zákona zrejмый nositeľ hmotnoprávneho vzťahu, v ktorom pôvodne vystupoval aj účastník, ktorý stratil spôsobilosť.

V danej veci nebráni strata spôsobilosti pokračovať v konaní, pretože v prípade ukončenia podnikateľskej činnosti podnikateľským subjektom – živnostníkom, resp. zánikom jeho živnostenského oprávnenia, prechádzajú všetky jeho záväzky na fyzickú osobu, ktorá túto podnikateľskú činnosť ukončila, resp. ktorej živnostenské oprávnenia zaniklo. Nejde teda o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, pretože zánik živnostenského oprávnenia sa na označení účastníka konania prejavuje len vypustením dodatku k jeho obchodnému menu (meno a priezvisko), odlišujúcemu osobu podnikateľa alebo druh podnikania. O tento prípad ide v súdnej veci. Po začatí konania zanikol žalovaný, ktorý bol v čase začatia konania fyzickou osobou – podnikateľom podľa zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon), z dôvodu ukončenia jeho podnikateľskej činnosti. Zo zákona je pritom zrejмая fyzická osoba Ing. A.. R., ako nositeľ hmotnoprávneho vzťahu, v ktorom pôvodne vystupoval účastník, ktorý stratil spôsobilosť, čiže fyzická osoba – podnikateľ: Ing. A.. R. – M., IČO: X. s miestom podnikania: K./1, X. N.. Ak počas konania dôjde v osobe niektorého účastníka k opísanej situácii, vstupuje fyzická osoba, ktorá bola predtým podnikateľom (živnostníkom), do práv a záväzkov doterajšieho účastníka – podnikateľa, nakoľko fyzická osoba zodpovedá v celom rozsahu za svoje záväzky vzniknuté pri súkromnom podnikaní. Súd v takomto prípade skonštatuje, že došlo k zmene, o tejto nerozhoduje a k nej nie je potrebný súhlas ostatných účastníkov. Z obsahu spisu nie je zrejмый, či prvostupňový a odvolací súd mal o tejto zmene vedomosť alebo nie. Vychádzajúc však zo záhlaví rozsudkov oboch súdov nižších stupňov, kde označili žalovaného ako podnikateľa, hoci ním už v čase ich vydaní nebol, možno konštatovať, že o zmene vedomosť nemali, hoci sa o nej, aj napriek neoznámeniu ktorýmkoľvek účastníkom konania (predovšetkým samotným žalovaným, resp. jeho právnym zástupcom), mohli dozvedieť titulom svojej úradnej povinnosti overením si aktuálneho stavu údajov žalovaného v online výpise zo Živnostenského registra Slovenskej republiky. Následne sa javilo žiaducim vyzvať žalobcu na upresnenie označenia žalovaného v zmysle zisteného aktuálneho stavu jeho údajov v živnostenskom registri. Obidva rozsudky súdov nižších stupňov sú tak nevykonateľnými, nakoľko v nich uvedený subjekt povinnosti - žalovaný bol už v čase ich vydaní neexistujúcim podnikateľským subjektom.

Dovolací súd, z jeho úradnej povinnosti, zistil, že už v konaní pred súdom prvého stupňa, pred vyhlásením odvolaním napadnutého rozsudku prvostupňového súdu (č. l. 180), došlo na k zmene v osobe žalovaného, v dôsledku čoho v čase rozhodovania súdu prvého stupňa, a logicky následne i v čase rozhodovania odvolacieho súdu, účastník konania - žalovaný označený v tomto spore ako: Ing. A.. R. – M., IČO: X. s miestom podnikania: K./1, X. N., už neexistoval. Došlo k zmene na strane žalovaného podľa § 107 ods. 1 OSP.

Pôvodne (v čase podania žaloby) bol žalovaným fyzická osoba – podnikateľ s obchodným menom Ing. A.. R. – M., IČO: X. s miestom podnikania: K./1, X. N.. Z výpisu tohto podnikateľa zo Živnostenského registra Obvodného úradu N., číslo živnostenského registra: X., mal dovolací súd za preukázané, že tento podnikateľský subjekt ukončil svoju činnosť ku dňu 31. 7. 2005, čo znamená, že podnikateľ s obchodným menom Ing. A.. R. – M. neexistoval už v priebehu prvostupňového konania. Súd prvého stupňa, ani súd odvolací, sa však s touto právnou skutočnosťou nevyporiadali, čo je zrejme zo záhlaví oboch rozsudkov súdov nižších stupňov (č. l. 180 a 228), kde žalovaného označili ako fyzickú osobu – podnikateľa: Ing. A.. R. – M., K., N., hoci správne mali žalovaného označiť už iba ako fyzickú osobu, t. j. vypustením dodatku k jeho menu a priezvisku, ktorý odlišoval osobu podnikateľa alebo druh jeho podnikania. V dobe vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu (18. 03. 2008), a už i v dobe vyhlásenia rozsudku prvostupňového súdu (13. 02. 2006), žalovaný označený ako Ing. A.. R. – M., IČO: X. s miestom podnikania: K./1, X. N., neexistoval. Ukončil svoju podnikateľskú činnosť ešte ku dňu 31. 07. 2005, tzn. takto označený žalovaný stratil spôsobilosť byť účastníkom konania. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť rozsudok odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd námietkami uvedenými v dovolaní.

So zreteľom na všetky vyššie uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí rozhodne znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia OSP).

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2011

JUDr. Juraj Seman, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: H.